

Yttrande över Remiss - Promemorian Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (Ds 2023:26) - S2023/02585

Region Gävleborg har erbjudits möjlighet att yttra sig över remissen Elektronisk tillgång till barns uppgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården. Regionen välkomnar att dessa frågor utreds på nationell nivå och att en nationell samordning och tydligare lagstiftning föreslås även om de förslag som lägges i detta betänkande enligt vår uppfattning till stor del behöver omarbetas eller i vilket fall fortsatt utredas. Region Gävleborg ser fortsatt behov och risker, framförallt gällande barn med skyddsbehov, som inte kan hanteras då förslagen är alltför generellt utformade utan att ta hänsyn till olika situationer.

Redan sedan tidigare har Region Gävleborg ensamt men även i samråd med andra regioner analyserat sådana risker och behov avseende vårdnadshavares åtkomst till barn och ungas patientuppgifter. Regionerna har infört åtgärder för att täcka behoven hos såväl barn med ett högre behov av stöd av vårdnadshavare, liksom barn med ett skyddsbehov från vårdnadshavaren.

Som exempel att täcka olika situationer kan anges att:

1. tidigarelägga ett barns åtkomst från och med 13 år, det som ofta hindrar detta är formen på barnets elektroniska ID.
2. förlänga vårdnadshavares åtkomst till barnets journaluppgifter efter att vården har genomfört en bedömning utifrån barnets bästa. Dock är önskemålet oftast att förlänga åtkomst till e-tjänster såsom receptförnyelse, boka tid etc. vilket inte har varit möjligt.
3. Försegla/blockera vårdnadshavarens åtkomst till barn under 13 år där det finns ett skyddsbehov för barnet.

Region Gävleborg ser bland annat följande risker med betänkandets förslag:

- Att generellt lyfta åldern för vårdnadshavares åtkomst till 18 år så länge barnet inte motsätter sig vilket innebär att vårdgivaren i varje vårdkontakt måste informera om barnets möjlighet att motsätta sig.

- a. Innebär stora utmaningar och ett stort ansvar för vårdpersonal att informera om detta vid varje vårdkontakt samt på ett bra sätt fånga upp barnets önskan. Riskerar då att barnets inflytande inte tillgodoses.
- b. Regionen har uppmärksammat en stor ökning av antalet fall där vårdgivaren blockerar vårdnadshavaren för barn 0-12 år i 1177 för allt fler barn behöver skydd. Detta förslag kan komma att medföra en större administrativ börda för regionerna när åldersspannet för vårdnadshavares åtkomst utökas.
- c. Det finns en risk att barn som lever i socialt utsatta hemmiljöer inte vågar motsätta sig vårdnadshavarens åtkomst. Vårdgivaren kan då få det svårare att skydda de barn som har behov av skydd. Som vårdpersonal kan en blockering /”spärr” sättas men det kräver att vården har god insyn i barnets hemmiljö.
- d. Ytterligare finns en risk att barn och unga kommer avstå från att söka vård av rädsla att det kommer till vårdnadshavarens kännedom.

Sammanfattningsvis tillstyrker inte Region Gävleborg flera av betänkandets grundläggande förslag utan menar att förslagen om vårdnadshavarens tillgång samt vårdgivarens ansvar behöver utredas och diskuteras ytterligare. Detta för att säkerställa att barnets bästa alltid kommer i första rummet. Vidare lyfter vi behovet av kunskap hos hälso- och sjukvårdspersonal att göra individuella bedömningar som en stor utmaning.

Region Gävleborg kan till viss del ställa sig bakom ett förslag med generell höjning av vårdnadshavarens åtkomst till 15 år samt att barn från minst 13 år får direktåtkomst till sina patientuppgifter. Det ska dock finnas utrymme för individuella åtgärder såsom:

- Vårdnadshavare till barn med stort behov av stöd där barnet inte kan hantera informationen själv ska ges möjlighet till direktåtkomst fram till barnets 18 års dag.
- Vårdnadshavare ska kunna **söka** vård via digitala kanaler för sitt barn till 18 årsdagen, samt att för barnet självt bör det inte finnas någon nedre gräns att söka vård.
- Vården kan fortsatt besluta om att blockera vårdnadshavarens åtkomst i syfte att skydda barnet, oavsett om barnet motsätter sig eller inte.

Vidare anser Region Gävleborg att lagförslaget inte är samstämmigt med annan lagstiftning som vårdgivare ska förhålla sig till. Exempelvis dataskyddslagen (2018:218) där man i Sverige sänkt den europeiska gränsen (16 år) till 13 år där man anser att barnet är tillräckligt moget för att lämna sitt samtycke och förfoga över sina rättigheter. Det finns flertal andra område, exempelvis JO-uttalande som mer hänvisar till den sexuella myndighetsåldern (15 år). Vi anser heller inte att det i vissa delar är förenligt med Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Region Gävleborg vill också hänvisa till Ineras tidigare utredning och aktuella remissvar kring detta betänkande som ett viktigt underlag för ett fortsatt arbete.

Region Gävleborg

Martin Andersson
Hälso- och sjukvårdsdirektör